

Uporaba interaktivne table oziroma i-table pri pouku zgodovine

The Use of an Interactive Whiteboard in a History Classroom

Vesna Robnik
OŠ MISLINJA
vesna.robnik@gmail.com

Povzetek

Interaktivne table so v svetu že zelo uveljavljene kot kvalitetno učno sredstvo v izobraževanju. Pri nas pa se učitelji z njimi v večjem številu srečujemo šele v zadnjem času. Poučevanje z interaktivno tablo oziroma i-tablo je zagotovo zanimivejše, nazornejše in kvalitetnejše.

Učenci ob pravilni uporabi i-table niso samo opazovalci dogajanja na tabli, ampak tudi njegovi soustvarjalci. Delo z i-tablo je zasnovano tako, da zahteva tako od učitelja kot od učencev aktivno vlogo. Osnovni namen je, da učence spodbudimo k samostojni, ustvarjalni in poglobljeni izgradnji in razumevanju učne snovi ter bolj poglobljenemu in povezanemu znanju.

Ključne besede: aktivna vloga učitelja in učenca, i-tabla, učno sredstvo, poučevanje, zanimivejše, nazornejše, poglobljeno in povezano znanje

Abstract

Interactive boards have become established teaching tools in today's education. However, teachers in Slovenia have only started using them in recent years. Teaching with the help of interactive boards is definitely more interesting, demonstrative and qualitative.

With the right use of interactive boards learners are not just observers but also become co-creators. Working with interactive boards demands active teacher and learner roles. The main purpose of interactive boards is to encourage learners to be more independent and creative in the process of learning. It also helps them strengthen and connect different facts.

Keywords: active teacher and learner role, interactive board, teaching tool, teaching, more interesting, clearer and more connected knowledge

1 Uvod

Čeprav učitelji zgodovine sledimo novim metodam pri poučevanju zgodovine, pa pouk zgodovine običajno še vedno poteka v frontalni obliki. Podano snov na takšen način najboljše dojamajo predvsem avditivni učni tipi učencev, vizualni in kinestetični učni tip pa sta večinoma prikrajšana pri obravnavanju učne snovi. Zaradi tega moramo metode dela pri pouku zgodovine prilagoditi vsem učnim tipom na tak način, da se poslužujemo različnih motivacijskih učnih »prijemov« oz. metod, sredstev in virov poučevanja.

Velik izziv mi predstavljajo učenci kako motivirati učence, ki nam med urami povzročajo največ preglavic, kadar njihove potrebe niso zadovoljene. Interaktivne table so v svetu že zelo uveljavljene kot kvalitetno učno sredstvo v izobraževanju. Pri nas pa se učitelji z njimi v večjem številu srečujemo šele v zadnjem času. Osnovni namen je bil, da jih vzpodbudim k samostojnemu, ustvarjalnemu in poglobljenemu razumevanju učne snovi. Takšna oblika dela z i-tablo nudi učencem večjo prostorsko in časovno predstavljivost zgodovinskih dogodkov. Učenca vseskozi spodbujam z različnim slikovnim in tekstovnim gradivom, napeljem jih k samostojnemu razmišljanju, ko primerjajo različna zgodovinska obdobja in ljudstva med sabo. Namen tega gradiva je, da učencem ob suhoparnem podajanju letnic ponudim še nekaj več. Hkrati pa sem sledila cilju, da učencem omogočim pestrejšo in dopolnjeno spoznavanje ter utrjevanje učnih vsebin pri pouku. Gradivo je mogoče uporabiti pri različnih etapah učne ure.

2 Zakaj zahteve po drugačnem znanju in aktivnejši vlogi učencev?

Vstop v enaindvajseto stoletje z izzivi, ki jih prinaša za bivanje, se vse bolj zrcali tudi v šolski praksi.

Procesi globalizacije v sodobnem svetu so prinesli bistvene spremembe, tako za posameznika kot družbo. Omejevanje ljudi in njihovo povezovanje le v okvirih nacionalne države pomeni danes zaostajanje v razvoju posameznika, družbe in gospodarstva kot celote. Na drugi strani pa kaže globalizacija na obzorju novo nastajajočo »svetovno družbo«, ki jo obvladujejo informacijske in komunikacijske tehnologije. Vstopanje v sfero globalizacije pomeni, da postajajo vsa dosedanja znanja o družbenem življenju in posamezniku neveljavna. Oddaljenost od centra dogajanja danes ne pomeni več zaostajanja pri spremljanju sprememb, sama bližina pa tudi ni jamstvo, da lahko sledimo spremembam.

Zanjo je značilna velika mobilnost ljudi, zato postaja njihova lokalna pripadnost vse težje določljiva. Težje razlikujemo, kaj je tuje, kaj domače, kdo je domačin in kdo tujec. Danes še ne moremo zanesljivo odgovoriti, kako bodo ti pojavi usodno vplivali na naš planet, nanje bo potrebno sproti odgovarjati.

Pri izobraževanju mladih za takšne izzive 21. stoletja moramo zato najprej učitelji sami prevrednotiti dosedanja pojmovanja znanja. Z obstoječimi pojmovanji o znanju ne moremo več že sedaj, še manj pa prihodnja generacija, razreševati bivanjska vprašanja.

Pogled v zgodovino šolstva nam kaže, da je prav definiranje kvalitete znanja ključno vprašanje, saj obstajajo različne razlage in pojmovanja znanja.

Kognitivno znanje torej ni samo sebi namen, ampak predstavlja temelj sodobne izobrazbe. Vsako znanje ima tudi aplikativno vrednost, to pomeni, da ima tudi teoretično znanje svoj namen in pomen v uporabi.

Danes didaktiki govorijo o treh vrstah znanja:

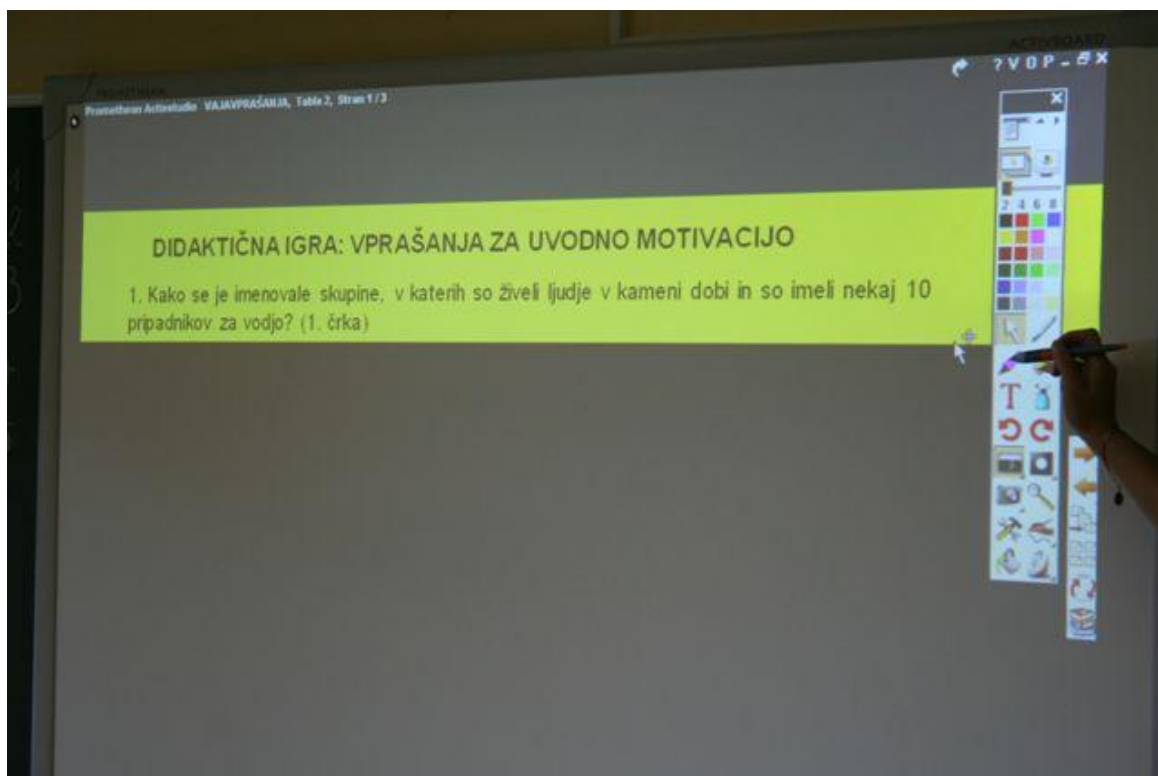
- a) Deklarativnem znanju: tu gre za učenčeva védenja, poznavanja pojmov, poznavanja določenih podatkov in razumevanje le-teh. Na tem nivoju je učenec sposoben prikazati določene vzročno-posledične odnose, izvesti posplošitve, skladne s starostjo in sposobnostmi. Na zgodovinskem časovnem traku zmore razvrstiti pomembne zgodovinske dogodke.
- b) Proceduralnem znanju: tu gre za spretnosti in veščine, kako se znanje pridobiva, sposobnosti poiskati podatke prek spleta, učbenika, leksikona, literature ... Proceduralno znanje je tista kvaliteta, ki se kaže v učenčevih spretnostih, kako je usposobljen za delo z zgodovinsko karto, kako odkriva sporočila iz nebesednih virov, statističnih tabel in grafov.
- c) Vseživljenjskem (procesnem) znanju: kjer učenec pokaže da obvladuje višje miselne operacije (analizo, sintezo, razlikovanje med različnimi viri in informacijami po pomembnosti ...). V sodobni didaktiki se trudimo, da bi učence usposabljali za dokazovanje svojih trditev in logično utemeljevanje. Seveda pa je obseg in kakovost vseh treh vrst znanja odvisna od učenčeve psihofizične zrelosti.

3 Kaj je interaktivna tabla oz. Itabla?

Interaktivne table so v svetu že zelo uveljavljene kot kvalitetno učno sredstvo v izobraževanju. Poučevanje z interaktivno tablo oziroma Itablo je zagotovo zanimivejše, nazornejše in kvalitetnejše.

Učenci ob pravilni uporabi Itable niso samo opazovalci dogajanja na tabli, ampak tudi njegovi soustvarjalci. Delo z Itablo je zasnovano tako, da zahteva aktivno vlogo tako od učitelja kot od učencev. Osnovni namen je, da učence spodbudimo k samostojnemu, ustvarjalnemu in poglobljenemu razumevanju učne snovi ter bolj poglobljenemu in povezanemu znanju.

Itablo lahko uporabljamo na različne načine. Lahko nam služi kot podlaga za projekcijo, kot podlaga za pisanje z interaktivnim pisalom, na njej lahko uporabljamo različna e-gradiva, najbolj smiselno pa je izrabljena takrat, kadar uporabimo njeno interaktivnost. Zelo pomembno je, da se učitelji, ki tablo uporabljamo/-jo, ustrezno usposobimo/-jo, da znamo/-jo izkoristiti vse njene možnosti. Nevarno je namreč, da Itabla postane samo podlaga za projekcijo, zanemarimo pa njeno interaktivno vrednost.

Slika 1: Itabla pri pouku zgodovine.

3.1 Didaktična vrednost in prednost dela z Itablo

Učenci so zelo motivirani, izredno aktivni in dosegajo dobre rezultate. Učenci imajo aktivno vlogo, zato jim je takšen način pouka zanimiv. Učitelj, torej jaz, sem bila v tem primeru samo mentorica-režiserka, ki je učence usmerjala pri delu.

Ob vsesplošni poplavi različnih informacij sem ugotovila, da učenci takšen način dela sprejemajo veliko manj formalno kot standardne oblike pouka. Nezavedno se učijo. Seveda pa obstaja možnost, da bodo določene informacije za nekatere učence popolnoma nove, drugi pa bodo svoje znanje le še poglobili in utrdili. Na ta način se upošteva individualnost učencev. Z ustreznim stopnjevanjem, osebnim stilom poučevanja ter s sodelovanjem učencev sem dosegla zmagovito kombinacijo znanja, razumevanja, pomnjenja in zabave.

Uporabljam tudi glasovalne naprave, ki so ena največjih prednosti Itable. Glasovalni sistem z glasovalnimi napravami mi omogoča hitro in pregledno informacijo oz. povratno informacijo za vse učence v razredu kot celoti in za vsakega posameznega učenca. Velika prednost uporabe glasovalnih naprav, hitro razvrščanje in prikazovanje rezultatov, njihova dostopnost v različnih prikazih (grafih) ter seveda hranjenje rezultatov omogoča kakovostno spremljanje napredka posameznega učenca ali razreda.

Glasovalne naprave uporabljam na področju vrednotenja – preverjanja in ocenjevanja znanja. Učenec lahko izbere rešitev iz nabora možnosti. Gre za vprašanja izbirnega tipa, ki preverjajo večinoma le faktografsko znanje. Pomanjkljivost takšnega vrednotenja znanja je zato ta, da zniža taksonomsko raven preizkusa ter slabi pisno in ustno komunikacijo učencev (Marentič in Peklaj, 2002). Prednost pa je, da sprotne analize znanja pokaže, kje so učenci šibki, kaj še ne znajo in ne razumejo.

Razlika med klasično in Itablo:

- večja aktivnost pri Itabli kot pri klasični,
- individualiziran pouk,
- velika motiviranost učencev (tudi za težje vsebine),
- učenci dosegajo rezultate ne glede na predznanje, zato so nenehno motivirani in koncentracija za delo ne pade,
- sprotno vrednotenje dela učencev,
- uporaba učnih listov za urjenje,
- urjenje funkcionalne pismenosti,
- medpredmetna povezava.

4 Zaključek

Razred sestavlja pisana paleta vseh učnih tipov učencev. Ugotavljam pa, da v zadnjih letih prevladujejo učenci s kinestetičnim zaznavnim stilom. Zaradi tega sem pri pripravi gradiva sledila naslednjim ciljem:

- *spodbujanje razmišljanje* – učenci aktivno obdelujejo podatke z ustvarjalnostjo, sklepanjem (uporaba atlasa, zemljevida, leksikona);
- *soodvisnost* – učenci se učijo veščin sodelovalnega učenja: sodelovanja, strpnosti do drugače mislečih;
- *veččutnost* – učenci sprejemajo nove podatke preko več čutil hkrati, torej so upoštevani vsi tipi učenci;
- *zabava* – učenci v dejavnosti uživajo, so aktivni;
- *jasno izražanje* – učenci ustno izražajo svoje misli, urijo se v veščinah javnega nastopanja.

Poleg zgoraj omenjenih ciljev sem sledila ideji vseživljenjskega učenja in vnašanja sprememb v vzgojno-izobraževalni proces. Ideja vseživljenjskega učenja temelji na spoznanjih sodobnega zgodovinopisja in didaktike zgodovine, ki so:

- uporabnost,
- aktualne, življenjske teme,
- razvijanje kritičnega mišljenja,
- izgradnja »vseživljenjskega« znanja in možnost sprotne preverjanja znanja.

Uporaba sodobnih pristopov pri pouku zgodovine nas bo pripeljala k odgovoru na ključno vprašanje, ki ga je v priročniku Poučevanje evropske zgodovine 20. stoletja postavil Robert Stradling. Vprašanje se je glasilo: »Kaj bi želeli, da bi vaši učenci znali dolga leta po koncu šolanja?« In odgovor se glasi: »Široko razumevanje, kritično razmišljanje in pozitivne vrednote.«

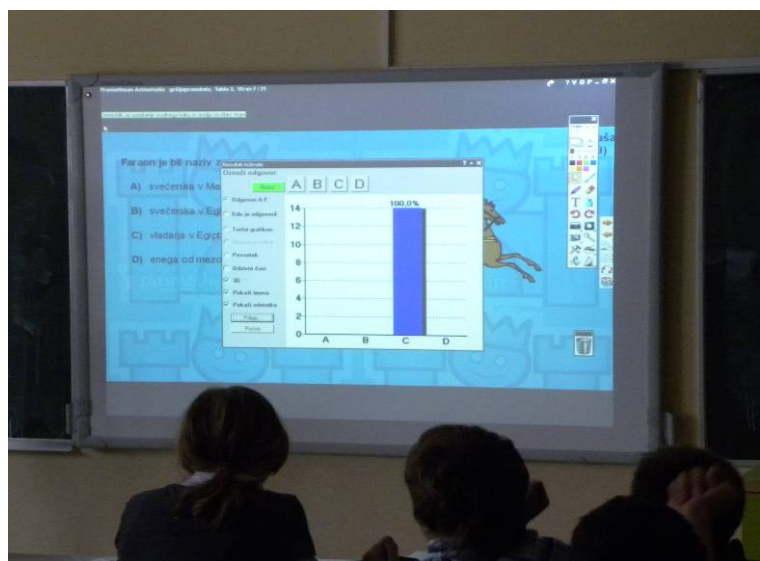
5 Foto utrinki, OŠ Mislinja

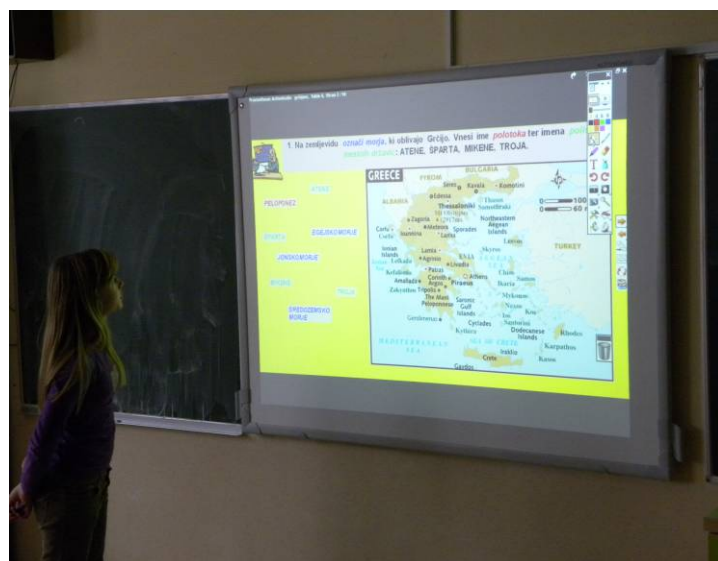
Slika 2: Kviz kot oblika preverjanja in ocenjevanja znanja.

Slika 3: Uporaba glasovalnih naprav pri preverjanju in ocenjevanju znanja.

Slika 4: Hiter in sprotni prikaz rezultata ob uporabi glasovalne naprave.

Slika 5: Učenka s pomočjo zemljevida na Itabli opiše značilnosti grške pokrajine ter pojme pravilno umesti na zemljevid.

Viri

Kako do bolj kakovostnega znanja zgodovine (ur. Vilma Brodnik). ZRSŠ 2003.

Zora Rutar Ilc: Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju. Zbirka K novi kulturi pouka, ZRSŠ 2003.

Danijela Trškan: Avtentična seminarska naloga pri predmetu didaktika zgodovine – didaktični članek. V: Zgodovina v šoli, XV/1-2, 2006.

Marentič Požarnik, B. in Peklaj, C. 2002. Preverjanje in ocenjevanje za uspešnejši študij. Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete. Ljubljana.

Gradiva ožjega projektnega tima projekta Posodobitev učnih načrtov.

Letna tematska priprava za pouk ZGODOVINE v 7. razredu osnovne šole.

Učni načrt Zgodovina. Program osnovnošolskega izobraževanja. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo: Ljubljana, 1998.